

Economische resultaten van Koeien & Kansen-bedrijven

Meer geld op de plank

Dit artikel gaat in op de economische prestaties van de Koeien & Kansen-bedrijven in 2013. Hierbij worden de resultaten van de K&K-bedrijven vergeleken met de resultaten van het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf gebaseerd op het Bedrijven InformatieNet van het Landbouw Economisch Instituut van Wageningen UR. Aan het project K&K nemen 16 bedrijven deel, waarvan één bedrijf met een biologische bedrijfsvoering. Onderstaande resultaten zijn gebaseerd op de 15 gangbare K&K-bedrijven.

Gerben Doornewaard
LEI Wageningen UR

Michel de Haan
Wageningen UR Livestock Research

De K&K-bedrijven hebben gemiddeld 61 hectare cultuurgrond in gebruik in 2013 en produceren gemiddeld meer dan 1,1 miljoen kg melk (zie tabel 1). De melkproductie per hectare voedergewassen komt gemiddeld uit op bijna 20.000 kg. De K&K-bedrijven zijn groter dan het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf wat betreft oppervlakte cultuurgrond (+ 9,5 hectare) en met name wat betreft de totale melkproductie (+ 371.000 kg melk). De melkproductie per hectare voedergewas is ruim 5.000 kg hoger op de K&K-bedrijven en de melkproductie per koe ruim 500 kg.

Overeenkomstig saldo

Uit tabel 2 blijkt dat het saldo rundvee-

houderij op de K&K-bedrijven met 29,57 euro per 100 kg melk op een vergelijkbaar niveau ligt als het Nederlandse gemiddelde. Dit is een goede prestatie gezien het feit dat de K&K-bedrijven een stuk intensiever zijn. Te zien is dat de opbrengsten rundveehouderij op K&K-bedrijven met 47,85 euro per 100 kg melk 0,67 euro lager liggen dan het Nederlandse gemiddelde. Dit komt met name door lagere opbrengsten voor omzet en aanwas, wat onder andere te maken zal hebben met de lagere jongveebezetting (6,4 stuks per 10 melkkoeien ten opzichte van 7,3 op het gemiddelde Nederlandse bedrijf).

De K&K-bedrijven realiseren echter 0,77 euro per 100 kg melk lagere toegerekende kosten. Deze worden vooral gerealiseerd door lagere kosten voor meststoffen

RESULTAAT

Koeien en Kansenbedrijven zijn zwaarder gefinancierd dan gemiddeld. Desondanks houden zij toch meer geld over. Focussen op milieuprestaties hoeft dus niet ten koste te gaan van het economische resultaat.

Foto: Twan Wiermans

(-0,45 euro). Dit wijst op efficiënt omgaan met mineralen, al geldt aan de andere kant ook dat de K&K-bedrijven per 100 kg melk, door de hogere intensiteit, minder grond hoeven te bemesten. Opvallend is verder dat de voerkosten op K&K-bedrijven slechts 0,13 euro per 100 kg melk hoger liggen dan het Nederlandse gemiddelde, terwijl de intensiteit toch fors hoger is. Dit geeft aan dat er op de K&K-

bedrijven efficiënter wordt gevoerd en/of dat er meer voer van een hectare grond wordt gehaald. De hogere melkproductie per koe, wat minder onderhoudsvoer betekent, en de lagere jongveebezetting op K&K-bedrijven, zijn onder andere verklaringen voor een hogere efficiëntie.

Onder de streep blijft meer over

De totale niet-toegerekende kosten zijn op de

Tabel 1

Gemiddelde bedrijfsstructuur en technische resultaten voor de K&K-bedrijven en voor de Nederlandse melkveehouderij in 2013.

	K&K	Nederland	Vershil
Cultuurgrond (ha)	61,3	51,8	+ 9,5
Voedergewassen (ha)	59,1	50,6	+ 8,4
Marktbaar gewassen (ha)	2,2	1,2	+ 1,1
Totale melkproductie bedrijf (kg x 1.000)	1.113	742	+ 371
Intensiteit (kg melk/ha voedergewas x 1.000)	19,8	14,7	+ 5,2
Melk/koe (kg)	8.538	7.990	+ 548
Vetgehalte (%)	4,41	4,40	+ 0,01
Eiwitgehalte (%)	3,51	3,54	- 0,03
Jongveebezetting (stuks/10 melkkoeien)	6,4	7,3	- 1,0

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

Project Koeien & Kansen

In het project Koeien & Kansen (K&K) werken melkveehouders en onderzoekers samen aan het verbeteren van de milieuprestaties van melkveebedrijven op een economisch zo aantrekkelijk mogelijke manier. Vanaf 2010 hebben vooral de gasvormige emissies aandacht gehad. Vanaf 2014 krijgt het thema 'water' nadrukkelijk aandacht.

Tabel 2

Gemiddeld saldo voor de K & K-bedrijven en voor de Nederlandse melkveehouderij in 2013 (in euro per 100 kg melk incl. btw).

	K&K	Nederland	Vershil
Totale opbrengsten rundveehouderij (a)	47,85	48,52	- 0,67
- waarvan melk en zuivel	44,64	44,91	- 0,27
- waarvan omzet en aanwas rundvee	3,21	3,61	- 0,40
Totale toegerekende kosten dieren en gewassen (b)	18,27	19,05	- 0,77
- waarvan veevoer	12,33	12,20	+ 0,13
- waarvan meststoffen	0,90	1,35	- 0,45
Saldo rundveehouderij (c = a - b)	29,57	29,48	+ 0,10

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

K&K-bedrijven met 25,26 euro per 100 kg melk ruim een halve euro lager dan op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf. Dit is te zien in tabel 3 op de volgende pagina. De bewerkingskosten, de som van de kosten voor arbeid, werk door derden en machines, werktuigen en installaties, zijn op de K&K-bedrijven met 11,10 euro per 100 kg melk vrijwel even hoog als het Nederlandse gemiddelde (11,12 euro per 100 kg melk). De verdeling is wel anders, waarbij K&K-bedrijven meer voor werk door derden lijken te kiezen. Verder zijn de kosten voor immateriële activa lager op de K&K-bedrijven (- 0,39 euro). Ook valt op dat de overige opbrengsten (anders dan melk en zuivel en omzet en aanwas rundvee) fors hoger (+ 0,90 euro) zijn

op de K&K-bedrijven. Dit komt onder meer door opbrengsten voor verhuur van grond aan akkerbouwers.

Met een vergelijkbaar saldo (+ 0,10 euro), hogere overige opbrengsten (+ 0,90 euro), lagere niet-toegerekende kosten (- 0,56 euro) en iets minder betaalde rente (- 0,08 euro) laat tabel 3 zien dat de K&K-bedrijven uiteindelijk een 1,64 euro per 100 kg melk hoger inkomen hebben uit het melkveebedrijf en een 1,69 euro per 100 kg melk hogere kasstroom. Omdat de K&K-bedrijven het op alle vlakken beter doen, blijkt het focussen op milieuprestaties niet ten koste te hoeven gaan van het economisch resultaat. Sterker nog, zuinig zijn met mineralen door een efficiënte bedrijfsvoering leidt waarschijnlijk tot minder kosten.

Hogere financiering, lagere rente

De lagere rentekosten op K&K-bedrijven zijn overigens niet het gevolg van een lagere financiering per kg melk. Integendeel, de financiering per kg melk op K&K-bedrijven is 0,2 euro per kg melk hoger dan op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf. Lagere rentekosten op de K&K-bedrijven zullen dus het gevolg zijn van een lager percentage betaalde rente.

K&K-bedrijven houden meer over

De kasstroom geeft aan hoeveel geld er beschikbaar is voor gezinsbestedingen, aflossing, belasting en (vervangings)investeringen. Omdat op de zwaarder gefinancierde K&K-bedrijven ook meer afgelost zal moeten worden, is ook gekeken naar hoeveel geld er na aflossing resteert voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen. Omdat de mate van (verplichte) aflossing afhangt van verschillende factoren waardoor de vergelijking tussen de groepen scheef zou kunnen lopen, is voor beide groepen de aflossing bepaald volgens het uitgangspunt dat de leningen in 25 jaar moeten worden terugbetaald. Voor K&K komt dat neer op een aflossing van 5,84 euro per 100 kg melk, 0,72 euro meer dan het Nederlandse gemiddelde. Na aflossing resteert er op de K&K-bedrijven echter nog steeds bijna 1 euro meer per 100 kg melk. Vanwege de grotere omvang van de K&K-bedrijven werkt dit op bedrijfsniveau nog harder door. K&K-bedrijven houden in 2013 bijna 149.500 euro over voor privé, belasting en (vervangings)investeringen ten opzichte van 95.500 euro op het gemiddelde melkveebedrijf, een verschil van bijna 54.000 euro.

Tabel 3

Gemiddelde niet-toegerekende kosten, productieresultaat, inkomen uit bedrijf, kasstroom en beschikbaar geld voor privé, belasting en (vervangings)investeringen voor de K&K-bedrijven en voor de Nederlandse melkveehouderij in 2013 (in euro per 100 kg melk incl. btw).

	K&K	Nederland	Verskil
Totale niet-toegerekende kosten (d)	25,26	25,82	- 0,56
– waarvan betaalde arbeid	0,97	1,12	- 0,15
– waarvan werk door derden	3,63	2,96	+ 0,67
– waarvan machines, werktuigen en installaties	6,50	7,04	- 0,54
– waarvan grond en gebouwen	7,24	7,30	- 0,06
– waarvan immateriële activa (o.a. quotum)	3,41	3,80	- 0,39
Saldo rundveehouderij (c)	29,57	29,48	+ 0,10
Overige opbrengsten (e)	8,73	7,83	+ 0,90
Productieresultaat (f = c+e-d)	13,04	11,48	+ 1,56
Betaalde rente (g)	4,07	4,15	- 0,08
Inkomen uit bedrijf (h = f-g)	8,97	7,33	+ 1,64
Afschrijvingen (i)	10,71	10,66	+ 0,05
Kasstroom (j = h+i)	19,67	17,98	+ 1,69
Aflossing per jaar (bij uitgangspunt aflossen vreemd vermogen in 25 jaar) (k)	5,84	5,12	+ 0,72
Beschikbaar uit bedrijf voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen (= j-k)	13,83	12,87	+ 0,96

Bron: Bedrijven InformatieNet (LEI)

AANDACHT OP MILIEUPRESTATIES GAAT NIET TEN KOSTE VAN RESULTAAT

Grote verschillen tussen bedrijven

Gemiddeld presteren de K&K-bedrijven heel goed, maar de verschillen tussen bedrijven zijn groot. De 33 procent bedrijven die economisch het minst goed presteert, houdt onder de streep (dus geld beschikbaar voor privé, belastingen en (vervangings)investeringen) 5,45 euro per 100 kg melk over. Op de 33 procent best presterende bedrijven is dit bedrag maar liefst bijna vier keer zo hoog, namelijk 21,40 euro per kg melk, in 2013. Deze laatste groep kenmerkt zich door veehouders die veel met economische cijfers bezig zijn en op basis daarvan sturen en keuzes maken. Ook proberen deze veehouders steeds op alle bedrijfsonderdelen de puntjes op de i te zetten. Bovendien hebben deze bedrijven de productiefactoren (grond, gebouwen, machines en installaties) goed in evenwicht en benutten ze deze optimaal.

